

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย

สุภาษิตคำโคลง

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

สุภาวชิรคำโคลง

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย ฉบับที่ ๒๗

สุภาษิตคำโคลง

สถาบันภาษาไทย

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อันต์บที่ ๒๗

สุภษิตคำโคลง

สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

© สงวนลิขสิทธิ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๕๒

ISBN 974-268-8028

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๒๒๕๙ ถนนลาดพร้าว วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

นายวิชัย พยัคฆ์โส ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๕๒

๘๕๕.๘๑๑ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ สถาบันภาษาไทย.

ก-ส สุภษิตคำโคลง / มาลินี ฝโลประการ,
บรรณาธิการ. -- กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทย
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๒.

๕๖ หน้า : ภาพประกอบ; ๒๑ ซม. (ชุดความรู้ภาษาไทย;
อันต์บที่ ๒๗)

ISBN 974-268-8028

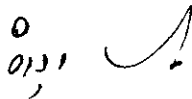
๑. สุภษิตและคำสอน. ๒. หลักธรรมในพระพุทธศาสนา.
๓. มาลินี ฝโลประการ. ๔. ชื่อเรื่อง. ๕. ชื่อชุด.

คำนำ

สุภาสิตคำโคลง นี้ เป็นหนังสือเก่าหายาก พิมพ์เป็นครั้งแรกที่ โรงพิมพ์ครุสมิท ที่บางคอแหลม ในปีมะแม ตรีศก จุลศักราช ๑๒๓๓ หรือประมาณ พ.ศ. ๒๔๑๔ แต่งเป็นโคลงสี่สุภาพ เริ่มด้วยการบูชา พระรัตนตรัย แล้วจึงนำหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาและ ศาสนสุภาสิตมาพรรณนาให้เห็นเป็นสังขธรรม เป็นข้อคิดเตือนใจให้คน ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลในธรรม อันจะนำมาซึ่งความสุขความเจริญ แก่ผู้ปฏิบัติ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้พิจารณาเห็นสมควรพิมพ์ **สุภาสิตคำโคลง**นี้เป็นหนังสือในชุดความรู้ภาษาไทยอีกเล่มหนึ่ง เพื่อ เผยแพร่แจกให้แก่สถานศึกษา หน่วยงาน และห้องสมุดต่างๆ สำหรับ ให้นักเรียนนักศึกษาและบุคคลทั่วไปได้อ่าน ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ โน้มน้าวใจในการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์และเป็นคุณแล้ว ยังเป็นการ อนุรักษ์วรรณกรรมคำสั่งสอนที่มีคุณค่าด้วย ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ได้มีการ ปรับการสะกดการันต์ให้ถูกต้องตามอักขรวิธีในปัจจุบันเพื่อให้ผู้อ่าน สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาสาระได้ง่ายขึ้น

กรมวิชาการหวังว่าหนังสือ **สุภาสิตคำโคลง** จะอำนวยประโยชน์ แก่ผู้อ่านสมตามเจตนารมณ์ และขอขอบคุณหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ซึ่งเอื้อเฟื้อต้นฉบับ รวมทั้งผู้มีส่วนในการจัดพิมพ์หนังสือนี้ไว้ ณ โอกาสนี้

(นายอรุณ จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๒

พระพุทธเจ้าทรงคำนึงเห็นอุปนิสัยเวไนยสัตว์ เปรียบด้วย
ดอกบัว ๕ เหล่า

๑ สุภาสิตคำโคลง ๖๖

๑ อัญชูลีขวลิตน้อม	ประณาม
แห่งพระผู้เลิศสยาม	แก่นหล้า
สัตว์โลกทั้งหลายสาม	หาสอง ฤาณี
เบื้องหน้านั้นจงข้า	เสร็จสร้อยสัพัญญ ^๑
๑ ครั้นครั้นดังก้องกว่า	เสียงฟ้า แลฤา
คือธรรมปิฎกชั้นธา	แจ่มแจ้ง
ยิ่งกว่าศรารา	โรยซาบ
นำสรรพลัตต์เสร็จเสร็จ	สู่ห้องนฤพาน
๑ ธงชัยชายจิวรเจ้า	พระอรหันต์
ลงฆ์ถือนัยปฏิบัติ	ปาฏิโมกข์
ดูจดวงสุริยรัตน์	เรื่องรุ่ง แจ่มเฮย
ครั้นครั้นศรท ^๒ ก้องโลก	พิภพดาวโตมี
๑ พระรัตนตรัยเจ้าส่อง	สว่างโลก
เป็นที่ดับทุกข์โศก	สัตว์นั้น
หนทางอภินิโมกข์ ^๓	ที่สุด
ตามพุทธฎีกาชั้น	โปรดพ้นสงสาร

^๑ คือสัพพัญญู หมายถึง ผู้รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง, พระนามของพระพุทธเจ้า

^๒ เสียง, คำ มาจากภาษาบาลีว่า สทุท

^๓ ความหลุดพ้นอันวิเศษ

๑ ทุกขังยังทุกขันธ์นั้น

อนิจรูปบเป็นการ

อนัตตาสูญเปล่าปาน

พระไตรลักษณ์ยิ่งแล้ว

๑ นรลัตถ์วจงพิจารณาห้อง

อาจมล้างสงสารจักร

เป็นทาง**อริยมรรค**

เหตุนำลัตถ์อันดีน

๑ สุภาชิตกล่าวด้วย

คำพระอาจมละห้วง

ถึงขั้วจง**สวาง**^๒

ชั้นดีอดจิตหง้าย

๑ เป็นมิ่งมงคลแท้

ใช้คำเกจิอาจารย์

แม้ใครรักพระนิพพาน

ตามพุทธ**วิถึ**อรรถกว้าง

หึ่งนาน

เที่ยงแท้

นามรูป

เพื่อได้จำเริญ

ไตรลักษณ์

เสื่อมสิ้น

คัมภีรญาณ^๑

ดับเข็อมรณชรา

ว้าง

พยศรัาย

กำหนด ไว้เฮย

พระซ้องสรรเสริญ

ทุกประการ

กล่าวอ้าง

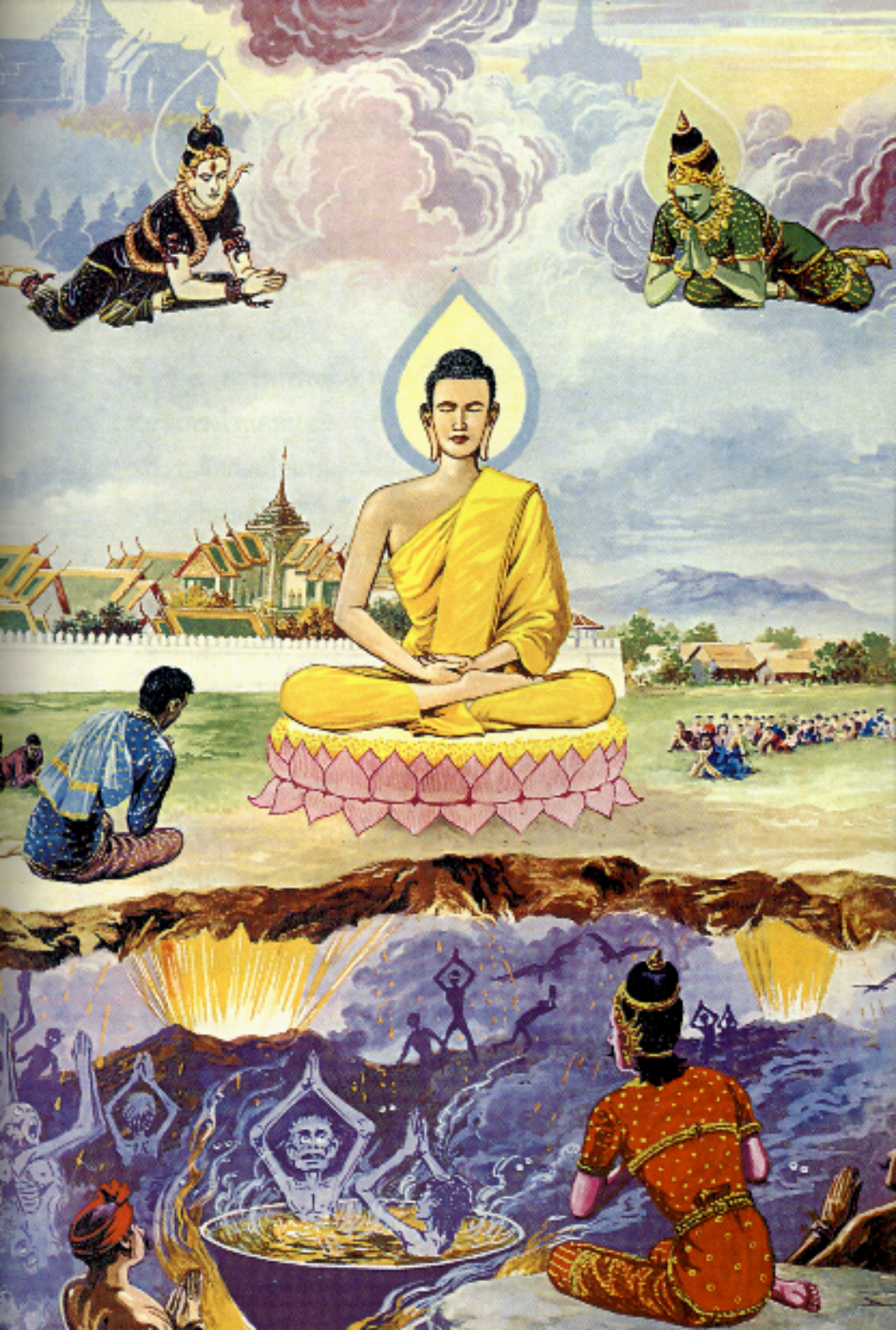
สละบาป เสียเฮย

กล่าวซ้องสรรเสริญ

^๑ อริยมคคญาณ หมายถึง ความรู้อันนำไปสู่หนทางประเสริฐ

^๒ การฟัง

^๓ ข้อปฏิบัติ

พระพุทธเจ้าทรงเปิดโลก บันดาลให้เทวดา มนุษย์ และ
สัตว์นรกแลเห็นซึ่งกันและกัน

๑ สรรพสัตว์จงอดให้
ยากนักจักปลดปลิด
ประหารเอาบมิติด
ใครทำกรรมนั้นให้

๑ สรรพทรัพย์แห่งท่านนี้
บมิเกรงใจแคลน
กรรมจักก่อเกื้อแทน
เกิดเป็นมนุษย์เล่าไซ้

๑ ประหาระมิตรเมียน
ลอบลับบมิตี
จะทนทุกข์อวิจี
รู้แล้วเร่งจำไว้

๑ มุสาวาทนี้สี่
จงอุตสาห์สมาทาน
ตามพุทธแสดงสาร
ประพฤติตามวินัยไซ้

ซีพิต
เปลื้องได้
สังเวช เลยนา
เล่ห์ได้ตามกัน

หวงแทน
อยากได้
นับชาติ
ยากไร้ทรพล

สวามี
บาบให้
นระ กานต์^๒เฮย
อย่าได้สมาคม ๗๕

ประการ
มันไว้
บัญญัติ
ปราชญ์ซ้องสรรเสริญ

๑ ภรรยาของผู้อื่น

๒ นรกานต์ หมายถึง นรก

๑ สรรพสิ่งสุราทั้ง
เว้นเสียให้ห่างไกล
ตามพุทธวินัย
นิริยบาลีคัมภักถ์

๑ ทาสทานให้ผลนั้น
สหายทานผลจักนำ
สามีทานเลิศล้ำทำ
ทานทั้งสามสิ่งไซ้

๑ สุพุทธิธรรมนี้
คือวจีจิตกายประณาม
กุศลอกุศลตาม
ผลทั้งสามนี้ให้

๑ บุตรนี้มีอยู่ทั้ง
อวชาตบุตรพาล
อนุชาตบุตรปาน
อภิเษิงประยูรร้อง

เมรัย
สุดสิ้น
บัญญัติ
ตรอกน้ำทองแดง

ผลต่ำ
เช่นให้
ยิ่งกว่า นั้นนา
ผลยิ่งหย่อนเสมอ

มีสาม
นี้ไซ้
ตกแต่ง
สุขทุกข์เพราะตน

สามประการ
ผิดพ้อง
เสมอกระ **กุลีน**
เรียกล้ำกระกุลตน

๑ ผู้คณนรก
๒ กรอก
๓ ตระกูล

๑ บุตรนี้ดีด้วยเพราะ

หมอดีด้วยตำรา

ศิษย์ดีแต่ครูบา

สรรพสิ่งที่ดีแล้ว

๑ สรรพสิ่งอื่นอันนี้

มีแต่ทุกข์กับโศก

บมิขึ้นชั๊กโยก

เป็นนียะตะด้วย

๑ สรรพรสหมดโลกนี้

ไปเปรียบบรรณวราม

อัมทราบโลกมีความ

โดยธรรมอุทกเจ้า

๑ รู้ธรรมปิฎกมาก

บเทียมคนพาลัน

พาลมากยิ่งขึ้นดี

บัณฑิตหนึ่งเดียวได้

บิดา

แม่จนแท้

สำนัก

เลิศด้วยความเพียร

ในโลก

ตราบม้วย

กลายกลับ

แต่ห้องนฤพาน

ทั้งสาม

รสเร็ว

ชมชื่น

ทราบทั้งกัลปา

กว่าพัน

หนึ่งได้

หาปราชญ์ ยากฤ

พระเจ้าสรรเสริญ

^๑ นียะตะ หมายถึง เป็นที่ยอมรับ, ตระหนักแน่

๑ มิจฉาทิฐิไซร์

บเทียบบเทียบมัน

คำเท็จมากอนันต์

คำจริงสิ่งหนึ่งแล้

๑ ลมนอกพัดยั้งล้ำ

มากกระทบกายกัน

วัตถุหุ้มห่อพัน

กลัวแต่ลมภายในไซร์

๑ กอไฟไม้ลำใด

ลำนั้นมักหักลง

คนสูงถือว่าย่าง

วาทิภคราชา^๒

๑ ช้างสารสูงใหญ่เท่า

เรื่องฤทธิแก้วนกล้ำ

ถือตนอหังการ

ตายด้วยนกด่อไสร

กว่าพัน

ปราษฎ์แห่น

มีมาก

ปราษฎ์ช่องสรรเสริญ ๖๖

มหันต์

ไว้ได้

ป้องปิด

พัดเข้าออกกระวัง

สูงส่ง

บ้ำข้า

ยั้งผู้

พัดให้เป็นธูลี

ภูผา

ฮ่าวไซร์

ว่ายิ่งอาต มานา

จ้อยเท่าแม่มีอ

^๑ ลมพายุ

^๒ พระราชาผู้เจริญ

๑ รัศมีสิ่งใดไฉ่

พิจารณาณับสำคัญ

ดวงคติสุริยัน

เปรียบดุจหิ้งห้อย

๑ สำเนียงใดในโลก

ดุริยางค์ดนตรีเสนาะ

การะเวกพรหมเพราะ

สำเนียงพระเจ้าพร้อง

๑ เกิดมาในพุทธะ

กุศลก่อเกื้อมา

บางพวกเป็นมฤจณา

เกิดภพคือภพแก้ว

๑ สัตว์ได้ออกพระนามว่า

สัตว์นั้นยิ่งภิญโญ

เหมือนหนึ่งเสวโป

ได้เสวยสวรรคมา

อัศจรรย

กึ่งก้อย

มีรัศ- มีนา

อับแสงสุริยา

ไพเราะ

โสตซ้อง

ฤาเทียบ เท้าแฮ

ดรัสเทศนาธรรม

ศาสนา

มากแล้ว

ทิว^๑

รสพระ**สธรรม**^๒

พุทธโ

ผ่ายหน้า

ดกชาติ

ตราบทำวนถพาน

^๑ มัจฉาทิว หมายถึง ความเห็นผิดทางธรรม

^๒ สัทธรรม หมายถึง คำสอนของพระพุทธเจ้า

๑ พระยากระบิลยีนถ้อย

ออกพระรัตนสามจิต

สละทรัพย์สามพันปดิด

มีสุนทรแย้มโอษฐ์

๑ ท่านจงนำสุนทรสารลี้

ถึงพระอนาชาเทพี

ว่าเราเลดีจจรลี

หาองค์สัพัญญฉ้วย

๑ พระเลดีจกับด้วย

หำร้อยโดยประมาณ

ตามมรรคกัณดาร

กระทั้งแม่น้ำให้

๑ ลำลี้ก็ถึงซึ่งพุทธร

ประชุมหัตถ์ตั้งสัจจา

สธรรมแลสั่งมา

คุณทั้งสามนี้ไซร์

พาณิข

ปราโมช

เปลื้องให้

ตรัสว่าการุญ

ลาลี้

ท่านด้วย

ลำน้อง

ชี้ช่องนฤพาน

บริวาร

นับได้

ทุเรศ

ประทับแล้วตริการ

คุณนา

ข้ามได้

อิคุณ

เสด็จได้พระทัยหวัง ฯ

^๑ ระลึก

๑ พระพุทธองค์เปล่งฉัพพรรณ
รับพระยากระบิลที่
ถึงที่สุดพระผู้มี
สดับรสพระธรรมคำ

๑ เปรียบโกมุทผุดพื้น
คอยรับแสงสุริยฉาน
กระทบดวงกมุทบาน
พอรสพระธรรมส่อง

๑ **มรณานุสติ**^๑
แม้วไคร่อดสำหรับพิจารณา
มันอยู่ในสันดาน
อาจปลดเปลื้องให้

๑ แสวงหาด้วยวิชาเลี้ยง
ตามพุทธภาสิต
ปลวณ้อยกระจิริด
ขนมูลโตเติบโต

รังสี
ฝั่งน้ำ
ภาคย์เลิศ ไตปาน
เลิศล้ำธรรม

อุทการ
สอดต้อง
เบิกสลับ กำจร
ถึงพระนฤพาน

กรรมฐาน^๒
ตรึกไว้
ผู้นั้น
ชี้ช่องสุคติภูมิ ฯ

ซีพิต
อ้างไว้
เพียรภาพ
ปิดป้องกำบัง

^๑ ระลึกถึงความตายที่จะต้องเป็นธรรมดา

^๒ อุบายทางใจ, วิธีฝึกอบรมจิต

๑ ความเพียรแห่งโคนันท-	วิสาร
อาจยังพราหมณาจารย์	ทรัพย์ได้
พันหนึ่งพึงพิสดาร	โดยกตัญญู ฤๅนา
พราหมณ์กล่าวถ้อยทุจรีตให้	บชอบน้ำใจโค
๑ ธนทรัพย์สูญเสื่อมสิ้น	เป็นพัน
พราหมณ์ก็ได้ทุกข้ออัน	เพื่อสิ้น
กลับกล่าวสุนทรสรว	เสรีญโค ใหม่นา
ทรัพย์ก็คืนได้สิ้น	เพราะสิ้นลมเอง
๑ วาจาตนกล่าวเกลี้ยง	ปราศรัย
สุนทรล้ำอำไพ	สุจริต
อาจยังตนให้	ความชอบ
วาจានี้เป็นมิตร	เลี้ยงชีพแห่งตน
๑ รสสังฆมธรรส	วาจา
รูปเลี้ยงรูปตนา	พึงรู้
กลิ่นหอมคือศีลา	ของพระ
เสียงเพราะจับใจผู้	ชอบชองกรรมตน

๑ เสวนะณด้วยพาล

อย่าฟังสำคัญคิด

มีแต่จักพาผิด

บมิตามระบอบแล้ว

๑ อย่าสมอย่าเสพด้วย

วางจิตวางเจรจา

ใจตนมักพาธา

คนชั่วหาดีก็ออย

๑ พระยาอชาตตะ

ล่องเสพด้วยท่านครู

จึงไปทนทุกข์อยู่

บมิใครจักขัด

๑ บอระเพ็ดเลยเลื่อยฟัน

รสะอันโอชา

ทารกคบบพาลา

เปรียบดุจเตียวได้

ทุจริต

จักแคล้ว

ไล่ตน

แห่งถ้อยยุติธรรม ภาะ

พาลา

กล่าวถ้อย

ถ้อยผิด ไปพ่อ

กึ่งนั้นไปมี

ศัตรู

เทวทัต

นรก แลพ่อ

ตามจิตแห่งตน

อัมพา

เสียไซรั

ผิดชาติ

เหตุด้วยเสวนา

๑ อุตส่าห์ฝึกให้รู้

ตามอรรถการลึปลา^๑

สิ่งใดสิ่งหนึ่งนา

สิ่งซึ่งถือไว้นั้น

๑ มิได้สั่งสอนบุตรให้

สรรพสิ่งแสวงหา

ใหญ่แล้วฤจักมา

รู้แต่ยาวใหญ่ได้

๑ ถ้าบุตรโตไปรู้

เปรียบดุจควายโคลา

ขับขี่เข็นลากพา

เหตุมันนับมิได้

๑ สรรพวิชาให้รู้

สินทรัพย์หาใส่เหย้า

แก่ชรากายเฒ่า

ถือไม้เท้าเต้าทาง

วิชา

ให้หมั่น

ถือไว้

เลี้ยงชีพแห่งตน

รู้วิชา

ทรัพย์ไว้

เรียนสิ่ง ไตเฮย

หาเลี้ยงชีพตน

วิชา

ทำนใช้

หนะ

เล่ารู้วิชา

เมื่อเยาว์

เมื่อกลาง

เหตุฤฯ เป็นการ

ยากแท้อย่าหมาย ฯ๖

^๑ ศิลปะ

พระเทพทัตต์สำแดงฤทธิให้ขอชาติสัตตสุราชกุมารเลื่อมใส
เพื่อให้รับเป็นโยมอุปัฏฐาก

๑ สุภาจิตล้ำ

ชะโลง โลกทั้งปวง

เหตุตักเตือนดวง

สัตว์โลกด้วยถ้อย

๑ เสียงโลกลือเล่า

ช่องกรรมบดินใน

โลกสว่างยิ่งไข

เหตุใดจึงมาปอง

๑ เกลือเอ่ยไยบเค็ม

หอมไยบมีกลิ่น

เย็นไยบเย็นสิ้น

เหตุจิตตนผล้าน

๑ ไยบยำเกรงอาช-

ราชอาชญาเป็นที่สุด

น้ำจิตไซ้มนุษย์

มะมั่งการ เปลาเปล่า

เลอสรวง

ไข่น้อย

กรรมลจิต

สิ่งสั้นทางธรรม

อันใด

ลำดับพริ้ง

สุริยะ ส่องฤ

ปิดไว้ไปยื่น

ชาบลิ้น

ชาบมาน **ปสาท** ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

ชาบเนื้อ

มากด้วยโมหันธ์

ญาพุทธ

อยู่เกล้า

ดอกฤ

บมิเป็นแก่นสาร

๑ น่าจะเป็น**จรรโลง** หมายถึง พยายามให้เซหรือล้มลง

๒ สานปสาท หมายถึง ประสาทที่รู้สึกกลิ่น

๓ มั่งการ หมายถึง ความถือความเป็นของเรา

๑ กายศาลานี้ที่	อาคัย
พื้นผะหลังคาไล ^๑	รั้วซ้า
เยียววาบ่ารุงไว้	เหลื่อแล
พอเกิดพะยุกรรม ^๒	หักแหลกทำลาย
๑ ทิ้งเสี่ยซิ่งศาลา	อาคัย
ทรัพย์วัตตุซ้าไท	ทาระบุตร
บมึนนำไปได้	แต่ลิ่ง เลยนา
จนแต่กาศที่สุด	ทิ้งกลาดกลางสนาม
๑ เยี่ยใดจั้งมาหลง	โลกสภา
บมึละอายแก้บาป	ตามสนอง
ทำตามแต่ใจหยาบ	อยากได้
ซ่มเหงเอาโดยพ้อง	พะละการเหลื่อทน
๑ เจ็บไตไปเท่าได้	เจ็บจิต
แม้วโทษฉิวทำผิด	โทษให้
ตนทำกรรมแต่ติด	ชุ่นแค้น โฉนนา
เจ็บแต่เท็จเท็จให้	ยังพินพินทวี

^๑ หมายถึง พะไล หรือ พาไล กับหลังคา

พาไล คือ เฝิงโงงต่อจากเรือนหรืออยู่ในบริเวณเรือน ใช้เป็นที่นั่งเล่นหรือทำประโยชน์อื่นๆ

^๒ หมายถึง แรงกรรม หรืออภัยหนึ่งคือ หมมตอายุ

๑ เจ็บโรคแพथย์อาจให้
เจ็บมิตรประทุษร้าย
เจ็บกรรมก่อนกับกาย
บมิปลดเปลื้องให้

ยาหาย
หลีกได้
ตนก่อ ไว้หนา
ชอบใช้แรงกรรม ฯ

๑ โรคใดไปเทียบเท่า
โรคร้ายรังเรื้อท่า
โรคเกิดมาแต่กรรม
แพथย์บเหยียวยาวได้

โรคกรรม
โทษให้
ก่อแก้
เพื่อใช้ประจวบ

๑ หมอใดไปเหยียวยาว
กรรมใดมารันท่า
โทษให้ใช้โทษท่า
โทษทำสนองตนได้

โรคกรรม
โทษให้
ให้โทษ
เพราะกรรมก่อนนา

๑ ผลใดมาให้ผล
ผลใดมาแนะนำ
ผลให้เพื่อผลท่า
ผลแห่งตนสนองไว้

ผลท่า
ส่งให้
ให้ผล
จึงให้เห็นผล

๑	กายกรรมทำไว้	สามกอง
	ฆ่าสัตว์เวรจำจอง	บาปให้
	โจรพะยายามของ	แห่งท่าน
	ประหารกรรมหนึ่งไซ้	สามสิ่งกายกรรม
๑	มะโนกรรมนี้สาม	ประการ
	คือถือผิดเป็นพาล	ชอบแล้ว
	อภิษณาดังตัวมาร	คือหลง
	พยาบาทได้แคล้ว	ฉลาดผู้ผูกเวร
๑	มุสาวาท ^๒ พร้อมเพื่อ	มุสา
	ผรุสีกล่าววาจา	หยาบแท้
	เปสุญะวา ^๓ ที่มา	ล่อเสียด ท่านแะ
	สัมผัปลา ^๔ วาท ^๕ แล้	เล่นลั่นตลกคนอง
๑	วาจากรรมนี้	เป็นกรรม
	สี่สถานอย่าควรทำ	พระห้าม
	รู้แล้วจงเร่งจำ	ใส่จิต
	จงประพฤตอย่าหยาบ	จิตไว้ทางธรรม

๑ ความโลภจ้องจะเอาของของผู้อื่น

๒ พูดเท็จ

๓ พูดคำหยาบ

๔ พูดสอเสียด

๕ พูดเพื่อเจ้อ

๑ กุศลกรรมบถ^๑นี้

แห่งพระผู้ทรงญาณ

บัญญัติวิจนะสาร

ผู้ประพฤติด้อย่าให้

๑ ระลึกถึงซึ่งพุทธา

ทั้งพระธรรมสมาธิ

พระอัญญาโกณฑัญญะ

ตราบถึงสังขมุตติ^๒ด้วย

๑ ศิล้าห้าแปดสิบ

ศีลสังฆวิรัตน^๓ีรีย

ตามพุทธประเพณี

ระลึกไว้ว่าน้อยยาน้อย

๑ ศิล้านุสติ^๔นี้

รักษาเป็นอาจิณ

ศีลห้ามน้อย่าหมิ่น

เอาเป็นอาชาพาลี-

ลิตประการ

กล่าวไว้

โคลกธรรม ท่านเฮย

ผิดพร้อมคลองธรรม

นุสติ

ท่านด้วย

แรกเริ่ม ก่อนเฮย

ชี้ช่องทางสวรรค์

ประการมี

นับร้อย

บัญญัติ

ค่าเข้านอนคนึง

คือศีล

เท่านี้

ตรงตริก

ลาดเบื้องเมืองสวรรค์

^๑ ประกอบด้วย กายสุจจริต ๓ วจิตสุจจริต ๔ มโนสุจจริต ๓

^๒ สมมตีสงฆ์

^๓ ข้อห้ามประพฤติปฏิบัติของสงฆ์เกี่ยวกับการสำรวมระวังกาย คือ ศีล ๒๒๗ ของพระภิกษุ

^๔ ระลึกถึงศีลที่ตนรักษา เป็นองค์ธรรมข้อหนึ่งในอนุนสติ ๑๐

๑ จาคานุสติคือ
แก้สมณะพราหมณาจารย์
จงตริกนีกตนหว่าน
แก้วันนิพกได้

๑ ตริกผลศีลแล้ว
ที่ตนบริจาคหว่าน
ตามกุศลสมภาร
ทานในสาสนะจักให้

๑ เทวตานุสติ^๑นี้
ซึ่งได้โสดาทาง
เทียบท่านมาเป็นอย่าง
จึงจะเห็นดวงแก้ว

๑ เทวตาอานุกาพพัน
จึงใคร่ระลึกท่านรักษ
หมู่อมรพิทักษ์
จึงได้สมบัติขึ้น

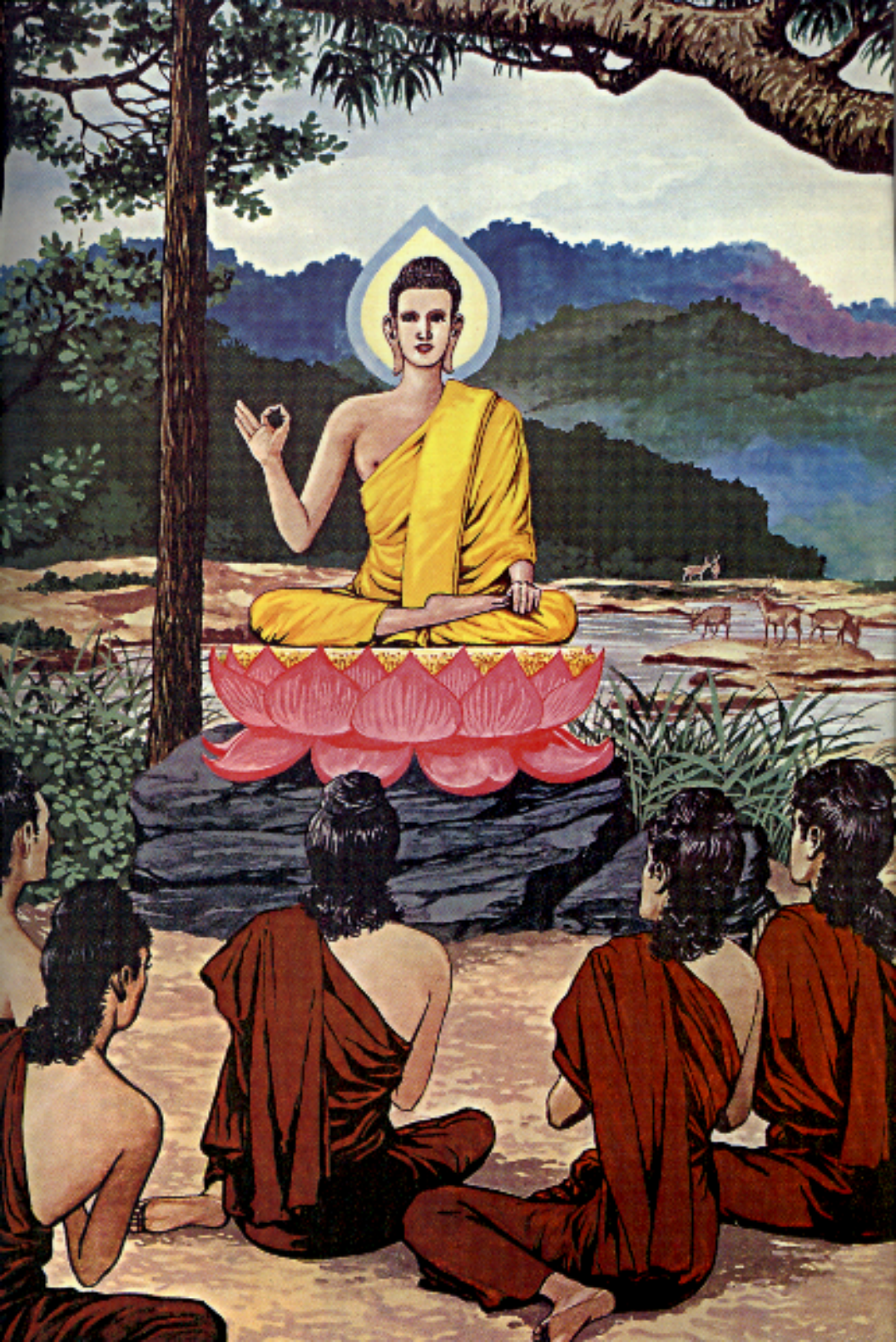
บริจาคทาน
แจกให้
ผลพีช
เพิ่มโพธิสมภาร^๒
ตริกทาน
ลงไว้
ตนกล้า สมณา
เลิศล้ำตามสนอง
ก่อนปาง
มรรคแล้ว
เขียนท่าน
ที่ท่านทำมา
สูงศักดิ์
ผู้นั้น
ชูช่วย
ช่องฟ้าสุราลัย

๑ ระลึกถึงทานที่ตนบริจาคแล้ว

๒ วันนิพก คนขอทานโดยร้องเพลงหรือดีดสีตีเป่าให้เขาฟัง

๓ บุญที่สั่งสมไว้

๔ ระลึกถึงคุณที่ทำให้ตนเป็นเทวดา

พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาอัมมจักกัปปวัตตนสูตร
โปรดเบญจวัคคีย์ให้ได้ดวงตาเห็นธรรม

๑ อุปสมานุสติ^๑

ล่ำลึงตรีภคตรองการ

ตามพุทธแสดงสาร

พอเห็นวิถีได้

๑ อุปสมานุสทโธ

หนึ่งเนื้ออย่าสงสัย

สิ่งเดียวแม่ผู้ไป

ใช้เงินแลทองแก้ว

๑ กายคตานุสติ^๒

จงอุตส่าห์พิจารณา

มีเกศาโลมานขน

ถึงมัตถเกที่สุดท้าย

๑ กายคตานุสติปอง

ฉวีวรรณผิวหนัง

จึงเห็นเป็นงามดัง

ตัวอภิขณาหุ้มไว้

นฤพาน

มันไว้

จงแจ้ง

ไต่เต้าตามทาง

จนใจ

สอดแคล้ว

บกลับ มานา

ยื่นให้กันเห็น

กรรมฐาน

ร่างร้าย

เป็นต้น

จบถ้วนสามสิบสอง

กำบัง

ห่อไซริ

แสนสวาท

พิเคราะห์แล้วดูแสง

^๑ ระลึกถึงธรรมเป็นที่สงบระงับกิเลสและทุกข์ คือ นินพพาน

^๒ ระลึกทั่วไปในกายให้เห็นว่าไม่งาม

^๓ ยอด, ที่สุด

๑ มรณานุสติ^๑ห้วง

จงกำหนดมรณญาณ

นามรูป^๒อสุภกาส

ล้วนหมุกิมิชาติไซ้

๑ หนีเจ้าหนีหนีทั้ง

หนีศึกชும்ซ่อนมา

หนีพระยามัจจุรา

แม้มีฤทธิ์เลิศลิ้น

๑ อานาปานุสติ^๓ล้ำ

พิจารณาลมฆาน

แห่ง मुख ทวาร

ยาวสั้นหย่อนแรงเร้า

๑ นุสติ^๔แสดงจบสิ้น

ตามพุทธรบัญญัติ

เรียงเรียบแต่พอขัด

หวังเป็นประโยชน์ไซ้

กรรมฐาน

คิดไว้

เพื่อยเนา

บ่อนร่างปลิวี

ภัยพญา

ห่างพัน

หนียาก จริงนอ

ห่อนพ้นความตาย

กรรมฐาน

ออกเข้า

ช้องนา ลิกเฮ

รอบรู้กำหนดหมาย

สืบท^๔

กล่าวไว้

ความบัง

ผ่ายหน้าคตกาล

๑ ระลึกถึงความตายที่จะต้องเป็นธรรมดา

๒ สภาพที่ไม่งาม

๓ ตั้งสติกำหนดลมหายใจเข้าออก

๔ ครบ, ถ้วน

๑ ขาดิขรรมรณทุกข์เร้า

เรททำนอชู่ทุกวัน

ไม่ลิ่งใดกัลิ่งอัน

เรจลิ่งคิคิดลลิ่งเร้น

๑ รากโทสโมหะนี้

เผาโนลันดานลาม

แม้จะดื่บจดังดื่บตาม

น้ำทังห่าแกวไซริ

๑ อานาปานุสติ

นาลิกคิออลมฆาน

ริมโษษฐข้างบนวาร

เร้งระลิกตริกสู

๑ กรรรมฐานหมุได้ได้

ตามแต่กุศลชก

อช่าพิงทังพุทอภัก

เหตุพระรัดนนี้ไซริ

รุมริน

บเว้น

หนึ่งแน

ช่อนพินกันดาร

เพลิงสาม

ลุกไหม้

ชั้นดี พระฤ

ดื่บได้ฉันใด

กรรรมฐาน

หยังรู้

ลิ่งเกด

ที่ดื่งหยังลง

ใจริกษ

ลิ่งให้

ดีดอ ธรรมพอ

ดัดบ่วงเบญจมาร^๑

^๑ รากคะ ความข้อมใจติดอยู่ในอารมณ์, ความยินดีในกาม

^๒ โทสะ ความคิดประทุษร้าย, ความโกรธ

^๓ โมหะ ความหลง

^๔ อุกุศลธรรมที่กั้นจิตไม่ให้ทำความดี หรือนิรวรณ ได้แก่ กามฉันทะ พยาบาท ฝันมีทอะ
อุทธัจจกุกุจจะ วิจิกิจฉา

๑ แม้ว่า**ถิ่น**จะเข้า
จงระลึกตริกกองกรรม
ว่าทุกซ์**เวทนา**นำ
หน่วงเอาสังขารชี้

๑ เวทนาบังเกิดขึ้น
ไปเท่าทนอบาย
คิดได้ตั้งนี้หาย
จึงวางมณะตนซ้อน

๑ พระ**กรรมฐาน**ถ้วนสี่
จัดพรหมวิหารสมาบัติ
กลืนอสุภานุสติจัด
อาหารจัดธาตุอรธฉวัวย

๑ สิริรวม**กรรมฐาน**ไว้
โดยเนนิเทศวาร
สี่สิบพระ**กรรมฐาน**
สามสิบเก้าบ่อนไซรั

ครอบงำ

ก่อนนี้

สากัฬ

เช่นนั้นนำมา

ในกาย

นรกร้อน

จากเวท- นาส

ข่มให้จิตสบาย

สิบทัศ^๓

แปดด้วย

สามสิบ แปดเล่า

ครบพร้อม**กรรมฐาน**

พิสดาร

กล่าวไว้

แจ้งจัด

แห่งห้อง**บริการ**

๑ ความ่วงเหงา, ความคร้านกาย

๒ ความรู้สึก : ทุกขเวทนา คือ รู้สึกทุกข์ สุขเวทนาคือ รู้สึกสุข

๓ กรรมฐานสี่สิบทัศ ประกอบด้วย กลืน ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสติ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ อรูปฌาน ๔ จตุธาตุวัตถาน ๑ อาหารเปฏิกุลสัญญา ๑

๑ กุศลกรรมบถ^๑นี้

กายกรรมสามสถาน

วาจากล่าวทู่ราจารย์

มโนกรรมมีสามแห่ง

๒ พระอัญญัฐังคิภมรรค^๒นี้

ตามพุทธแสดงสาร

เป็นทางพระนิพพาน

ผู้ใดประพฤติได้

๓ ทานให้มากกว่าร้อย

ฤๅเท่าศีลแห่งตน

ถือศีลแม้ว่าผล

หมิ่นหนบ่เท่าหนึ่ง

๔ อันใดจะเปรียบด้วย

วิเชียรจักรพรรดิหน้า

หิริญสุวรรณธรรม-

บเท่าธรรมพระเจ้า

สิบประการ

โทษแท้

มีสี่

ละได้ไปสวรรค์ ๓๖

แปดประการ

โคลงไว้

ปฏิบัติ

เยี่ยมห้องนฤพาน

พันหน

สักครั้ง

มีมาก

ขณะได้ภาวนา

พระกรรม-ฐานนอ

ท้าวดาว

ชาติ

แบ่งให้ไปสวรรค์

^๑ กุศลกรรมบถ ๑๐ ได้แก่ กายสุจจริต ๓ คือไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม
วจีสุจจริต ๔ คือ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ
มโนสุจจริต ๓ คือ ไม่อยากได้ของเขา ไม่พยาบาทปองร้าย เห็นถูกตามทำนองคลองธรรม

^๒ มรรคประกอบด้วยองค์แปด

๑ ผลศีลผลทานนี้	คู่กัน
ผลทานอื่นอื่นอัน	ประกอบด้วย
ผลศีลอื่นกนันต์	นับเนื่อง
ทำนุบำรุงด้วย	สังเขานฤพาน
๑ จิ่งเมตตาแก่สัตว์สิ้น	ทั้งหลาย
ผลแผ่กรุณาราย	ทั่วหน้า
จิ่งจะดับจิตหาย	อาฆาต
ตาม พระปรมัตถ์ อ้า	อรรธอังกทางธรรม
๑ รุปรลกลิ้นเสียงสิ้น	ทั้งหลาย
ฆานโลตจักขุหมาย	จิตรู้
จิตจิ่งระส่ำระสาย	กลายกลับ
หลงเพื่อลัมผัสรู้	รู้มเร้ากามคุณ
๑ อินทรีย์ ทั้งหก ^๒ อ้อ	อนิจจจิ่ง
ระจับจิตใจระวัง	จิ่งได้
พระกรรมฐานจิ่งบัง	ควรเกิด
ศีลสามเป็นยอดไซร์	พิลาศล้างามจิ่ง

๑ ชื่อพระอภิธรรมปิฎก ในที่นี้อาจหมายเอาคำว่า ปรมัตถธรรม คือ ธรรมชั้นสูง ธรรมที่ให้
คุณประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติสูงสุด

๒ อินทรีย์ทั้งหกหรืออายตนะภายใน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

๑ รักษาศีลให้ยิ่ง
ระวังโจรภัยจัก
แม้พลาตพล้ำมัก
บาปธรรมตั้งหนึ่งดวง

๑ วิสุทฺธิมรรค^๒แก้
สำรวมกายอินทรีย์
รักษาศีลจึงมี
ดับราคคือรูปให้

๑ มีสำรวมไว้ซึ่ง
บาปธรรมจักย้าย
ทางจักขุโสตินทรีย์
จักหน่วงดวงจิตให้

๑ คือพระอังกิษเจ้า
ดำฤชณะยังไปลุ
เศร้าโคกด้วยจักขุ
บิณฑำทุมไว้

ตนรักษ ทรัพย์นา

ลักลวง

ศีลเสื่อม

เตื่อไม่ในแมลง

ในบาลี

มันไว้

ผลมาก

พิศเพียงอสุภัง

อินทรีย์^๓

เหยียบได้

กายหนึ่ง

ฝ้ายข้างบาปธรรม

ภิกษุ

สว่างได้

ยลรูป หญิงนา

รุ่มเร้ากามกวน

๑ ได้แก่ โสภ โกรธ หลง

๒ ชื่อคัมภีร์วิสุทฺธิมรรค อธิบาย ศีล สมาธิ ปัญญา

๓ สำรวมอินทรีย์ คือ ไม่ให้อินทรียร้ายในเวลาเห็นรูป ฟังเสียง ตมกลิ่น ลิ้มรส รับอารมณ์
ที่จะพึงถูกต้องด้วยกาย เช่น เห็น ร้อน และระวังไม่ให้กเลสครอบงำใจในเวลารับรู้อารมณ์
ทางอินทรีย์ทั้งหก

๔ ความปรารถนา. ความอยาก

๕ คือบิณฑะ หมายถึง ก้อนข้าว

๑ ยังน้ำจิตบุรุษให้	หลงไหล
ด้วยรูปปรลสตรีใน	แหล่งหล้า
ทั้งกลิ่นเสียงอันไพ	เราะรื่น
ปลงจิตคิดบาคหน้า	สู่ห้องกรรมฐาน
๑ อิตถีศรทโทนี้	คือเสียง หึงแฮ
ยังจิตให้เอนเอียง	อ่อนได้
หญิงข่อมกล่าวสุรสำเนียง	โลมล่อ ชายแสบ
ชายมักหลงเล่ห์ไซรั	ชอบซ่อนดักกาม
๑ กลิ่นเสียงรูปปรลสิ้น	ทั้งหลาย
ทรงศีลาแล้วยังกลาย	พระห้าม
ตั้งหมู่ ^๑ บั้งนี้ ^๒ หมาย	พยาบาท
ตั้งจิตจงจักข้าม	บ่อห้วงชลมาร
๑ ภิกษุกระสัน ^๒ ด้วยรูป	สิริมา
เพลิงราครุมกายา	เร่าร้อน
พระเสด็จนำภิกษุมา	เห็นร่าง นางเฮย
ครั้นตายกายกลับย้อน	เปื้อยเนาอนิจจัง

^๑ ซ้ำคัก

^๒ คิดผูกพันอยู่, มีใจจดจ่ออยู่

๑ ภาษุเห็นอนิจลักษณะแล้ว	ฟังเสียง
ตามพุทธโอวาทแสดง	เหตุนั้น
ข่มจิตมิให้ระวาง	เป็นหนึ่ง
ดับซึ่งไฟราคกลั่น	กลับได้พระโสดา
๑ ในพุทธศาสนา	มีมา
จงสอดส่องปัญญา	อย่างนั้น
พระกรรมฐานภาวนา	ไตรลักษณ์
เป็นมรรคมรรคาขึ้น	ช่องขึ้นฤพาน
๑ คีลนตั้งมกุฎแก้ว	จักรพรรดิ
งามทั่วทุกสรรพสัตว์	ประดับได้
ผิวตั้งเศวตฉัตร	กางโลก
หาสิ่งจะเปรียบให้	คู่ด้วยฤามี
๑ สรรพพรสหมดโลกนี้	หอมหวาน
กลั่นบอจจักทวน	ลมได้
กลั่นคีลน็อบอวล	ตรลบทั่ว ไปนา
ฟังขจรส่งกลิ่นให้	ทั่วทั้งโลกา

๑ มีทานเป็นภาคพื้น

ศีลคือยอดเรือนรัตน

ห้ายอดเยี่ยมโพยมหยัด

ผลศีลนี้เป็นเหง้า

๑ ศีลิ่งอาการณังล้ำ

ศีลลัจวาทั้ง

ศีลมะกุกุญ्ญิง

ศีลอะนุตโรชี่

๑ ปาณามีองค์ห้า

จัดปาโณเป็นฐาน

ปาณลัญญีณาน

วรกะจิตทำเพียรให้

๑ อทินนามีห้า

คือของเจ้าของจง

จิตรู้จิตจงคง

อย่าเพียรพึงทำเหลี้ยน

ฐานบัทม์

รุ่งเร้า

กระจ่างโลก นีนา

รากแก้วกุศล

เสรัชลุ้ง

ลัจฉิน

เป็นยอด ยิงนา

ประเสริฐแท้คือศีล

ประการ

หนึ่งไซรั

ถัดที่ สองนา

ลัตว์ม้วยมรณัง

โดยองค์

ชอนเร็น

ถ้อมัน ไวนา

ทรัพย์นั้นเขาหวง

๑ ย่อมาจากปาณาติบาต คือศีลข้อที่ ๑ ห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การกระทำที่ถือว่าผิดศีลข้อนี้ ต้องครบ ๕ ประการคือ ถัดที่ถูกฆ่านั้นมีชีวิต, รู้ว่าสัตว์นั้นยังมีชีวิต, มีจิตคิดจะฆ่า, พยายามฆ่า, ฆ่าให้ตาย

๒ ผู้ฆ่า, เพศฆาต

๓ หมายถึงศีลข้อที่ ๒ คือห้ามลักทรัพย์ มีองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ ทรัพย์มีเจ้าของ, มีจิตคิดจะลัก, รู้ว่ามีเจ้าของ, พยายามลัก, ลักทรัพย์ได้

๑ กาเมมืองค์สี่ไชรั

บุรุษชอข่านิชมยนิ
หญิงมีเจ้าชองจิน-
สี่จำพวกชอช่าตอชง

๑ มุสาวทนี่สี่

เอาเทีจมาแสดงสาร
ไปจริงช่าสาบาน
บดบิตคิดหลบเหลีชง

๑ สุร่าอชสี่ทัง

ต้มกลั่นตอชน้ำใส
บอชากหากจิบใจ
ดูต้อมเอาจิตเกือ

๑ รักษาศีลชากล้า

คือศีลสองสถาน
แม้วใครสมาทาน
มีลวรรคเป็นเบือชงหน้า

จงถวิล

เสพล้อชง

ดาร์ก ชานา

ถูกแล้วชาดศีล ๗ะ

ประการ

กล่าววเกลีชง

พรางเพือชง กัณนา

ล่อให้หลงลม

เมรัช

แช่เชื้อ

กินเล่น กิติ

ชาดลั่นอชงศีล

หลายประการ

แปดห้า

ถือม่น

เพราะด้วยคุณศีล

๑ มาจากคำกาเมสมัจฉาจาร ศีลข้อที่ ๓ ห้ามประพฤติผิดในกาม มืองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ ผู้นั้นมีเจ้าชอง, มีจิตคิดจะเสพ, มีความพยายามจะเสพ, สำเร็จความใคร่
๒ พุดเทีจ หมายถึง ศีลข้อที่ ๔ ห้ามพุดเทีจ มืองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ พุดเทีจ, มีจิตคิดจะพุดเทีจ, พยายามจะพุดเทีจ, คนเชื้อ (พุดเทีจสำเร็จ)
๓ ย่อมาจากสุราเมรอมชขปมาทฎจานา เป็นศีลข้อ ๕ คือ จงดเว้นจากการดื่มเครื่องตอชงชองเมา มืองค์ประกอบคือ ลิงนั้นเป็นชองมินเมา, มีจิตคิดจะต้อม, พยายามต้อม, ต้อม

๑ พิจารณาเห็นที่ห้าม	จริงชัด
แห่งพุทธบัญญัติ	สองแท้
กรุณาทุกตัวสัตว์	สอนสั่ง
ปุจฉาวิสัยนาแก่	แต่ด้วยพระองค์เดียว
๑ แม้รู้ว่าห้ามสิ่ง	ใดใด
อย่าพ้ออย่าถือใจ	ว่ารู้
ศีลห้าแลแปดใคร	เป็นนิจ
ผลนั้นจักก่อกู้	สงฆ์เข้านฤพาน
๑ พระพุทธฎีกาห้าม	ปาณา
ตนบ่กลัวเวรา	ติดต้อง
ฝ่าฝืนพุทธฎีกา	โดยโลก
ผลกรรมนำสู่สิ่ง	ทุกข์แท้อบายภูมิ ^๑
๑ ผลกรรมจักส่งให้	ในกา
นรกเปรตสัตว์เดรัจฉาน	นับริ้อย
อายุ ^๒ จักยืนนาน	ทนทเวษ
เป็นมนุษย์อายุ ^๒ น้อย	ยากลำบากพล

^๑ ภูมิที่เกิดอันปราศจากความเจริญได้แก่ นรก เปรต อสุรกาย และกำเนิดดิรัจฉาน

^๒ อายุ

พระมาลัยเทพเถรเจ้าเสด็จจาริกไปโปรดสัตว์นรก

๑ อทินนามมีโทษให้
ตายไปทนนรกานต์
แสนกัลปอยู่เนิ่นนาน
ยังไปเป็นเปรตซ้ำ

๑ เกิดเป็นมนุษย์ยากล้ำ
เอาชาติกำเนิดใน
ไร้ทรัพย์หาสิ่งใด
ด้วยผลประหารกรรมกล้า

๑ บุคคลท่อนเว้นจาก
เมียท่านทำโลเล
บ่เกสียดบ่กลัวเว-
ฝ้าอาญาพระเจ้า

๑ อันว่าวิบากให้แห่ง
จักตกในนรกา
โทษกาเมสุมีจฉา
เป็นเปรตวิสัยซ้ำ

เหลือประมาณ
มากล้ำ
โผนรก
ห้ำร้อยชาตินา

เข็ญใจ
ต่ำซ้ำ
หายาก
กลับให้อับผล

กาเม
ลอบล้ำ
ราติต ดัวนา
ต่อด้วยยมพบาล

เวรา
ลึกล้ำ
มีมาก
สัตว์หึ่งเดรัจฉาน

๑ ผลแห่งกรรมที่ทำไว้แต่ปางก่อน

๑ อุกโตเพี้ยชนก^๑ข้า

กะเหยกรรมจำเพาะ

หากผลบุญละเลาะ

เป็นหญิงอีกเล่าไซ้

๑ มุสาวาทนีกกล่าว

เอาแต่โกงสูงสิ่ง

โกหกผกแอบอิง

นายนิรยบาลยกให้

๑ เป็นเปรตวิสัยเชื้อ

กรรมเพราะโลกลาโก

โอษฐ์อ้อออกกลิ่นไฉ

กรรมแห่งเปรตวิสัยได้

๑ ดิรัจฉานสังวัตตะ

กรรมเป็นสุนไซ

มนุษย์ภูโต

ปากเหม็นเพราะเท็จให้

มันเกาะก^๒

ส่งให้

มาเกิด

บสิ้นสุดกรรม

ไปจริง

เสพไซ้

โดยโลก

นรกนั้นค้ำนัล

ชาโต

ส่งให้

เหม็นยิ่ง อสุภเส

กล่าวถ้อยมุสา

นิโก^๓

ส่งให้

เป็นมนุษย์

จึงได้เสวยกรรม

^๑ อุกโตเพี้ยชนก หมายถึงคนมีทั้งสองเพศ

^๒ กะเหย

^๓ ความเงินไป

๑ สุราเมระยะปานะ
ดื่มกินด้วยโลโก
นิริยะสังวัตนิโก
แม้ว่าพ้นจากนรกแล้ว

๒ แสนกลับปีกำหนดไว้
เป็นสัตว์เป็นเดรัจฉาน
แม้กรรมวิบากนาน
เศษกรรมนั้นยังถ้า

๓ เกิดเป็นมนุษย์ซ้ำ
หินชาติ^๑ต่ำทุรพล
กรรมก็ต่ำติดตน
เป็นคนเงินสัตว์บ้า

๔ กล่าวด้วยลักษณะห้า
ผิวเป็นอาจิน
ปาณาสุรากิน
จะตกอวิจีซ้ำ

ปาโน
บมิเว้น
นรกอยู่ เรือนถา
เป็นเปรตซ้ำกรรมสนอง

นรกานต์
เน้นซ้ำ
ทนทเวษ
ติดเต้าตามสนอง

เสี้ยสลก
ซ้ำซ้ำ
คือสุ- นัชชา
อยู่ซ้ำ^๒หิงนาน ฑะ

แห่งศีล
โทษล้ำ
เป็นนิจ
สุดพ้นพุทธรันดร

๑ มีกำเนิดต่ำ, แสงทวาม

๒ นาน

๑ อย่าฟังดูหมิ่นด้วย

กรรมที่ตนทำมา

จักติดตาม**พารา**^๑

หนืดหนึ่งถึงเท่าก้อย

๑ ผลศีลให้ผลล้ำ

ได้แก่ตัวคือใคร

ชักทำเนียบมาไซ

เทพบุตรตนหนึ่งไซรั

๑ ชื่อสุปติษไห้

บุญก็สิ้นจักจติ

ไปสู่อบายสุด

แล้วเป็นเดรัจฉานซ้ำ

๑ เทวบุตรไปสู่ท้าว

แจ้งบุพกรรมมี

อันทร์ฟ้าเทพบุตรลี

ถึงเวายอัญชูลีชั้น

เวรา

ว่าน้อย

แทนทด

โทษนั้นคงสนอง

ปานใด

กล่าวไว้

แสดงเหตุ

จักเมื่อสู่กรรม

เทวบุตร

จากฟ้า

แสนทเวษ

นับร้อยพันปี

โกสีย์

ดั่งนั้น

ลาสู่ พระนา

กล่าวข้อคดีกรรม

^๑ กามภุช

๑ พระองค์ทรงตรัสด้วย

มีพระพุทธปฏิมา

เทวบุตรจง**มนสิการ**^๑

สุทศศีล**สมาทาน**^๒ซ้อง

๑ จงมีมานุชฌน้อม

โดยสังคการวะอัน

แห่งพระพิชิตบัณ-

โปรดเทพบุตรพร้อม

๑ ลุปดิษธิให้

รักษาศีลบริสุทธิ์

อายุขเทวบุตร

กรรมนั้นมิอาจมล้าง

๑ นิทานมีแต่เบื่อง

ดูเยี่ยงอย่างเทวดา

บริสุทธิ์ซึ่งศีลา

น้ำจิตคิดอดกลั้น

สุนทรา

เรียกร้อง

กำหนด

เสพให้บริสุทธิ์

ในธรรม

นอบน้อม

ทุรเทศ นาเฮย

แน่มนั่งฟังธรรม

เทวบุตร

บร้าง

ยื่นต่อ ไปนา

เทพนั้นทันเลย

หลังจาก

องค์นั้น

ถือมั่น

เพราะด้วยองค์ศีล

^๑ ถวาย หนนไว้โนใจ

^๒ การถือเอาไว้เป็นข้อปฏิบัติ

๑ ผลศิลปะให้ผลแท้

ผลก็เป็น**ทิฏฐะ**^๑

คือสงฆ์ทรงศีลพระ

ลอร้อยยี่สิบเจ็ดแล้

๑ ศิลทานทั้งสองนี้

อนาคตปัจจุบัน

แม้**ละเบญจขันธ์**^๒

ดูจนขาดนไซร์

๑ ศิลทานมีมากซ้ำ

อีกแผ่ผลเมตตา

ดูจทรงอารมณ์ฐา

งามบมีสิ่งสู้

๑ **นุสดีลีปี**ทศถ้วน

อสุภสิปีบรรยาย

ทางนี่คือจักวาย

อีก**กสิณสิปี**ไซร์

ในประ- จัน

แม่นแท้

อนุญาต ไว้เษ

ทั่วผู้ววยทาน

คู่กัน

กล่าวไว้

ยังอยู่ ก็ดี

ติดแต่ตามสนอง

ภาวนา

ทั่วผู้

โหมพัสดร์

เลิศด้วยภาวนา

โดยหมาย

กล่าวไว้

จากทุกข์ โศกเฮย

กว่าแก้วทั้งสาม

^๑ จันดาเห็น, อันบุคคลเห็นแล้ว

^๒ รูปธรรมและนามธรรมที่แบ่งเป็น ๕ กอง ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

^๓ ศาสนณ์ที่ควรระลึกเืองๆ มี ๑๐ อย่าง

^๔ จากศพเนฌภาพต่างๆ ที่ใช้เป็นคารมนักกรรมฐานรวม ๑๐ อย่าง

^๕ วัดคู่สำหรับเพ่งเพ็องจืดให้เป็นลมามี ๑๐ อย่าง

๑ จัดุพรหมวิหารสี่ทั้ง

สมบัติ

อาหารปฏิกุศลจัด

ธาตุด้วย

กรรมฐานนี้สี่สิบทัศ

บทหนึ่ง กิติ

กุลบุตรใดเจริญฉ้วย

ส่งให้ไปนิพพาน

๑ พระโยคาวจรเจ้า

กุลบุตร

จิตปมีวิมุตติ

ผ่องแผ้ว

ทรงศีลสังวรวิสุทธี

โดยชอบ

เอาพระกรรมฐานบ่อนแก้ว

โปรดชี้ทางผล

๑ พระกรรมฐานนี้หนึ่ง

จิตสัตว์

ให้สงบตามบัญญัติ

โปรดไว้

ระงับราคทั้งสามขัด

อกุ- ศลแฮ

ตั้งพระขรค์แก้วไซร์

ตัดเกล้ากิเลสกาม

๑ ตัดเคียรช่าศึกให้

ฉิบหาย

คือบาปกรรมสิ้นาย

หน่วงไซร์

ตามพุทธรรยาย

สอนสั่ง

อาจนำตนให้

สู่ห้องอันเกษม

๑ อาหารปฏิกุศลสัญญา ความสำคัญหมายในอาหารว่าเป็นของปฏิกุศล

๒ จตุธาตุดวงรัตน พิจารณาภาวะความเป็นจริงของร่างกายว่าเป็นแต่เพียงธาตุ ๔ คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม ประกอบเข้าด้วยกัน ไม่เป็นตัวสัตว์บุคคลที่แท้จริง

๓ สิ่งที่ทำให้จิตตกสู่ที่ชั่วทำให้เลวลง ได้แก่ การตัดรอนชีวิต การลักขโมย การประพฤตินิด ในกาม การพูดเท็จ

๑ พรหมวิหารสี่ไชรั

นอนนิ่งแลยืนเดิน

อย่าละอย่าลืมเพลิน

แผ่ผลเมตตาตั้ง

๑ หนึ่งโสดอดจิตตั้ง

พรุสวาทมุสา

เปสุญวาทวาจา

สดับแล้วเอาโสดคล้อง

๑ มีเหยียงอย่างอยู่เบื้อง

คือบรมพงศ์โพธิ์

ทรงนามชื่อขันตี

แผ่เมตตาจิตคำเข้า

๑ พระยากลาปราชนี้

เสพแต่สุราบาน

ตัดมือเท้าประหาร

อดตั้งบุตรหยอกเหล็น

จงเจริญ

อย่าพลั้ง

หลงเล่ห์

จิตด้วยกรุณา

เมตตา

อย่าพรัอง

ส่อเสียด

เงี้ยวไว้ในกรรม

บาปี่

สัตว์เจ้า

ดาบส

ตราบม้วยเบญจขันธ

เป็นพาล

บ่เว้น

อกพระ ดาบส

ต่อด้วยขันตี

๑	ขันตีถือมั่นเพียง	โสดา
	ละบาปธรรมสี่มา	มากแล้ว
	จิตเห็นอนิจจสัญญา	บเคลือบ แคลงแฮ
	ปิดประตูจตุราแคล้ว	บ่ายหน้าทานิพพาน
๑	บุคคลประพฤติได้	แต่ละที่
	จัตวาภูมิขันตี	ก็ได้
	เว้นซึ่งผูกเวร	อาฆาต
	อาจนำตนได้	สู่ดาวแดนสวรรค์
๑	จงทำน้ำจิตให้	สุจริต
	ดุจดั่งนกกลิธิ์	รำรู้
	อย่าโลภอย่าหลงคิด	คบเพื่อน พาลนา
	เพียรรักษักรมฐานสู่	อย่าทอดออยหนี
๑	จักแสดงนิทานเทียบให้	เห็นความ
	มีกุมารสหายสาม	บวชแล้ว
	บมิปรากฏนาม	ในศาส นานาแฮ
	จิตรักในห้องแก้ว	อยากได้กรรมฐาน

- ๑) ชั้นแห่งจิต, ระดับชีวิต มี ๔ คือ **กามาวจรภูมิ** ชั้นที่ยังท่องเที่ยวอยู่ในกาม **รูปาวจรภูมิ** ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในรูป **อรุปราวจรภูมิ** ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในอรูป **โลกุตตรภูมิ** ชั้นที่พ้นโลก หรือระดับพระอริยบุคคล

๑ ไปสู่สำนักเบื้อง

ขอเรียนพระกรรมฐาน

จึงมีเถรวาสาร

เพียรทำนเพียงชีพม้วย

๑ องค์หนึ่งจึงกล่าวถ้อย

ผิวพระอาจารย์

โจนลงเหวลึกมี

ข้าอาจเผลองได้

๑ องค์หนึ่งจึงนบนำอม

ผิวพระอาจารย์

ฝนบาทขาดถึงศิร-

คองจักเพียรฝนได้

๑ องค์หนึ่งจึงกล่าวด้วย

แม้วพระอาจารย์

กลั่นเลียซึ่งลมฆาน

ข้ารักจักสละได้

อาจารย์

ท่านด้วย

ถามได้

จักได้หรือไฉน

วาที

บอกให้

ร้อยชั่ว บรูษณา

บได้กั้วตาย

อัญชูลี

จักใช้

พะแห่ง ข้าเฮย

บทั้อถอยหลัง

มธูรสาร

จักให้

จนดับ ชีพเฮย

แลกห้องกรรมฐาน

๑ กล่าวไว้พอแต่ได้
ว่าพระภิกษุสาม
สละชีพแลกด้วยความ
จิตทำนรักปลื้

๑ บาปธรรมสิบสี่ไซ้
โลกหลงถือเตียรถีย์
ใจบาปหยาบม๊กบี่
บาปก็ทำงานเงื่อนเมี้ยน

๑ ดนมักให้ฟุ้งซ่าน
ง่วงเหงาเซาเซอะไป
การบุญชอบบ่ใน
สงสัยให้สอดแคล้ว

๑ สิ่งใดฝ่ายเบื่องบาป
รู้ก็เร่งจงกำ
สละเว้นอย่าพึงทำ
หยั่งปัญญาสอดให้

ใจความ
รูปนี้
จริงอย่าง นั้เนา
แห่งห้องกรรมฐาน

โดยมี
ผิดเพี้ยน
ทาลัดว์
เพื่อด้วยริษยา

ในใจ
บ่แล้ว
จิตแน่น เหนียวนา
แห่งแก้วทั้งสาม

พระธรรม
หนดไว้
บาปใส่ ด้วยนา
ถ่องแท้ในใจ

๑ กล่าวไว้เป็นแบบเบื้อง	บรรทัด
สอนสั่งยังหมุ่สัดวี	ท้าวหน้า
ตามในพุทธบัญญัติ	พระสั่ง สอนเฮย
ผู้พาลอย่าว่าช้า	ชั่วแล้วถอยคืน
๑ รักสิ่งในโลกนี้	มีสาม
กลืนเสียงรสรูปงาม	เหล่านี้
รักจักขึงของสาม	แต่ชีพ ตนเฮ
เว้นพระอริยบุคคลี	บ่เอื้ออาลัย
๑ จักกล่าวนิเทศให้	เห็นชัด
คุณแห่งกตัญญูสัตย์	ชื่อไซริ
อาจจักมาบำบัด	ทุกข์เลื่อม ลิ่นแฮ
แต่เดรัจฉานถือได้	รอดพ้นความตาย
๑ พยัคฆ์จับได้แม่	ควา
จักประหารชีวี	ขบเคี้ยว
โคทำลัจจวาทิ	ลาพยัคฆ์
บอกลูกบหลบลี	หลอกลิ้นหนีไป

๑ คาวีโปตกชั้น
โยแม่กล่าวพจมาน
เพลงพร้องบูรณกาล
โคจิ่งบอกบุตรชี่

๑ ตัวแม่ถือลัตย์ตั้ง
ชื่อต่อพยัคฆ์ปลง
มละชีพห่อนมละคง
ไปสู่เสื่อเพื่อให้

๑ ฝ่ายโคโปตกนั้น
จึ่งกล่าวโดยมฤทุ^๑
จงเอาชีพช้อยชู
โคแม่ห้ามลูกน้อย

๑ ผาดผั่งยังพยัคฆ์แล้ว
ข้าบุตรนางคาวี
ท่านอย่าเสพนนทลี^๒
ชีวีตเราสละน้อม

คำขาน
ตั้งนี้
ก่อนเล่า มีฤ
แต่ตั้งสัญญา
ความตรง ลูกเฮย
จิตไว้
คำลัตย์ แม่ฤ
เสพเนื้อตัวเอง
กตัญญู
ตอปล้อย
ชีพแม่ ยี่นนา
บุตรนั้นฤพิ่ง
วาที
ชื่อช้อยม
เชิญเสพ เราเฮย
ต่อตั้งแทนคุณ

๑ อ่อนโยน, สุภาพ

๒ แม่

๑ เลือฟงทราบสัตย์ทั้ง	กตัญญู
ซุกคิดว่ใจตุ	หยาบแท้
แม่โคลูกโคอุ-	ดมเลิศ โลกแะ
ถือสัตย์กตัญญูแม่	ซำม้วยมีกรรม
๑ พยัคฆ์ยินจิตอ่อนน้อม	ยินดี
อดจิตถือขันตี	ต่อตั้ง
จึงเอื้อนอรรถวาที	โคแม่ ลูกเฮย
เราบ่กินท่านยัง	อยากไว้เป็นบุญ
๑ เราให้ชีวิตแล้ว	จงไป เกิดรา
แสวงภักษ์เป็นสุขใน	ปากกว้าง
สามสัตว์เกษมเกษย ^๑	ทุกซโคก เสบยแะ
ชนชาติยินเยียงอ้าง	อ่านแล้วควรจำ
๑ กตัญญูความสัตย์ทั้ง	ขันดี
ร้อนอาสน้องโคโกลีย์	เฟื่องฟ้า
จึงองค์สมเด็จจตรี	เนตรล่อง เนตรแะ
ทราบเหตุในแหล่งหล้า	เรื่องรู้สรรเสริญ

^๑ ลีนไป, หมตไป

๑ ควรเรานำสัตว์ขึ้น

สรวงสวรรค์

เสพสุขสมบัติอนันต์

ไข่น้อย

เพราะสัตว์ก็ตัณญาขึ้น-

ตีสัตว์ สามนา

อินทร์ทรงนำสัตว์คล้อย

คลาดขึ้นเวียงสวรรค์

๑ รูปกลับเป็นทิพย์พร้อม

อาภรณ์

สถิตพิมานอัปสร

ฝ้ายเฝ้า

สังคีตบำเรอกลอน

กล่าวกล่อม เทพนา

เสวยสุขทุกค่ำเช้า

เพราะด้วยธรรมสนอง

๑ นิทานนิเทศให้

ทศพล

ในนิบาตินุสนธิ์

สืบเหง้า

บุรุษสตรียล

เยี่ยงลำดับ ท่านเอย

ธรรมพระตรัสเป็นเค้า

คู่หล้าอย่าแหง

๑ ควรแก่เราท่านทั้ง

หญิงชาย

แม้มาตรจะเมื่อหมาย

ลูฟ้า

ประพฤติเยี่ยงนิยาย

สามสัตว์ ท่านเอย

อิริโลก^๒ลือตลบหล้า

ท้าวฟ้าเยียรยอ^๓

๑ คำที่ใช้หน้าหรือต่อท้ายชื่อคัมภีร์ในพุทธศาสนา เช่น นิบาตชาดก

๒ โลกเบื้องบน, เบื้องสูง หมายถึง ท่านที่สูงด้วยภูมิธรรม ภูมิปัญญา คือ นักปราชญ์ราชบัณฑิต และหมายรวมถึงเทวดาด้วย

๓ ยกย่อง, ชื่นชม

๑ บาปธรรมสิบสี่นั้น	ตามสนอง
อวิชชาตัณหาจอง	ลัตยไว้
โยคาวจรปอง	มละบาป ธรรมแฮ
ถึงมรรคผลกลได้	ชอบด้วยคุณธรรม
๑ คุณธรรมประจักษ์แจ้ง	ใจลัตว์
ตามพระปรมัตถ์อรรถ	ออกพริ่อง
โดยนัยพระเจ้าตรัส	กองจิต ละเอียตนา
แปดสิบเก้ายอต้อง	แต่งตั้งเป็นมูล
๑ จิตีแห่งเราท่านนี้	ดวงเดี่ยว
บางคาบมักแปรเปรี้ยว	ยากยั้ง
บางทีคิดฉุนเฉียว	นึกฉับ พลันนา
บางคาบมีตมณพลั้ง	ผิดถ้อยทางธรรม
๑ บางจิตคิดยั้งด้วย	โมหันธ์
บางจิตอิจฉากัน	ส่อร้าย
บางจิตมากด้วยตัณ	หาโลก กามนา
บางจิตคร้านเกียจรัาย	เนิ่นช้าแรมการ

๑ ธรรมชาติที่รู้อารมณ์, สภาพที่นึกคิด, ความคิด ตามหลักฝ่ายอภิธรรมจำแนกจิตเป็น ๘๙ แบ่งโดยชาติ เป็น อกุศลจิต ๑๒ กุศลจิต ๒๑ วิปากจิต ๓๖ และกิริยาจิต ๒๐ แบ่งโดยภุมิ เป็น กามาวจรจิต ๕๕ รูปาวจรจิต ๑๕ อรูปาวจรจิต ๑๒ และโลกุตรจิต ๘

พระมหากัสสปกับพระอริยสงฆ์กลุ่มสังคายนา
สืบอายุพระศาสนามาถึงบัดนี้

๑ บางจิตถือผิดพื้น

บางจิตสัมมาทิฐิ

บางจิตกำเรบริ

บางจิตฆ่าสัตว์น้อย

๑ บางจิตคิดแต่ตั้ง

จิตมมังการีหาญ

บางจิตจิตเป็นพาล

บางจิตเศร้าหมองท้อ

๑ บางจิตเอาหน้าใคร

บางจิตศรัทธาหนุน

บางจิตถือยศคุณ

บางจิตทรัพย์สินท่านแล้ว

๑ จิตนั้นพลันกลับกลิ้ง

จิตตนปดตนจับ

แต่จิตปดตนนับ

ฝันผ่อนช้อนยักทัน

ดำริ

เที่ยงถ้อย

แต่ฝ่าย กรรมแฮ

ใหญ่เลี้ยงชีพขนม

อหังการ

เก่งก้อ

คบพวก โจรนอ

ห่อนให้ทำทาน

ทำบุญ

เชื่อแท้

เขาเรียก ขอเอย

อยากได้ฝ่ายเดียว

กลอกกลับ

ยากล้น

นานมาก แล้วนา

คิดตั้งวันตาย

๑ ความถือว่าเป็นของเรา

๑ การงานสรรพกิจสิ้น	ลึบสถาน
จิตมุ่งหมายการงาน	จึงได้
จิตคร้านเกียจบำพาน	สินทรัพย์
มักจักพาดนให้	เลื่อมลั่นโกศัย
๑ สรรพสิ่งใดได้เพราะ	ความเพียร
อันศิลปศาสตร์ตนเรียน	จึงรู้
ดีชั่วเขาดีเตียน	กรรมก่อน เองนา
ดีตนหาหันบั่นสู้	พ่ายแพ้กรรมฐาน
๑ ออกุศลความทุกข์ได้	ทุกข์ใจ
ความสุขกุศลไม่	เม่งถ้อย
มโนบุพพังคม ใน	ธรรมบท กล่าวแฮ
ทุกข์สุขเพราะจิตน้อย	หนึ่งนั้นพลันถึง
๑ เราทำนรักสุขแล้ว	ปรารถนา
นฤพานสวรรค์	ทั่วผู้
อยากได้ทุกข์สุขา	ตามจิต ตนนา
อยากสุขศึกษารู้	ฝ่ายข้างกุศล

^๑ เป็นคำขอมมาจากคำในคถาธรรมบทที่ว่า มีใจเป็นใหญ่

๑ อยากได้สมบัติพื้น
บาปธรรมคือตัวมาร
แม้จักมละกันดาร
ขรรค์เพชรคือปัญญาแก้ว

๑ เครื่องจำลองโลกล้วน
สรรพสิ่งพันธนาการ
จำจิตโลกย์สงสาร
ล้ำเครื่องพันธนาได้

๑ มรณานุสตินั้น
ตั้งเชือกชักสพัดพาน
ขณะหนึ่งไม่อยู่นาน
อวิชาปลอกใหญ่ให้

๑ อวิชาใช้อื่นแท้
หุ้มห่อมนะสมาน
ดุจสนิมภาชนะพาน
อุตุล่ำห่มันขัดอานได้

ภูมินิพพาน
มละแล้ว
แต่จิต ตนนา
ฆ่าพื้นบาปธรรม

เหลือประมาณ
มันไว้
แสนยาก อยู่พอ
ตั้งนี้ถึแกลง

ควรการ
หน่วงไว้
เร็วหน่าย
ห่อหุ้มมรุมสกันธ

ตัวมาร
สม^๒ได้
โตะเถาด ท่านเฮ
ยอมด้วยศีลาธรรม

๑ ความไม่รู้จักจริง, ความหลงอันเป็นเหตุไม่รู้จักจริง

๒ เต็ม, บริบูรณ์

๑ จิตเราบาราบด้วย	กรรมฐาน
อวิชชาตั้งพวงพาล	มากช้า
กว่าจักขัดสีอาน	เหลือยาก
เลยละแล้วเหลือปล้ำ	มีดกลุ้มแดนไตร
๑ มีดใดไปเท่าด้วย	มีดจิต
มีดบมิได้คิด	ปิดป้อง
จนตราบถึงชีวิต	วายวอด
จักบอกมรรคก็ข้อง	ขัดแค้นเคืองหู
๑ กรรมหลังตามตอบได้	มาทัน
อุปถัมภจิตพัน	ผูกไว้
คือเวรก่อนมาบรร-	จวบจิต ตนเอย
ใจปคิดกรรมได้	ผ่าช่างทางธรรม
๑ อย่างนี้มีเพียงแท้	นรกานต์
บมิพันกิเลสมาร	แมนแท้
คือเสวนะพาล	มาก่อน
สุนรกเป็นแท้	ตั้งเหี่ยวเรือนตน

❀ จบสุภาจิตคำโคลงแต่เท่านี้ ❀

❁ คณะผู้จัดทำ ❁

บรรณาธิการ

มาลีณี ฝโลประการ

ฝ่ายศิลป์

ชูเกียรติ เกิดอุดม

ภาพปก

ภาพพระพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขภายหลังตรัสรู้ ขณะ
ประทับ ณ โคนไม้จิก ฝนตกพรำ พญานาคมาขอ
ขนดปกพระกายกำบังฝน
ฝีมือ เหม เวชกร จากหนังสือ ปฐมสมโพธิกถา

ภาพประกอบ

ฝีมือ เหม เวชกร จากหนังสือ ปฐมสมโพธิกถา

พระรัตนตรัยเจ้าสอง	สว่างโลก
เป็นที่ดับทุกข์โศก	สิ้นวันนั้น
ทนทางอภินิหาร	ที่สุด
ตามพุทธปฏิภาณ	โปรดพันสองสาร